

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja
mitmekeelses õppekeskkonnas

Kärt Nõlvaku

**SÕIMEEALISTE LASTE ÕPETAJATE TEADLIKKUS JA
ARVAMUSED SÕNAVARA ARENDAMISE KOHTA
KASUTADES LÕIMITUD ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖS
DIGITEHNOLOOGIAT**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Matemaatika- ja informaatikaõpetaja Külli Kallas MA

Narva 2024

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Kärt Nõlvaku

Allkirjastatud digitaalselt

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kärt Nõlvaku, (sünnikuupäev: 03.08.1993) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Sõimeealiste laste õpetajate teadlikkus ja arvamused sõnavara arendamise kohta kasutades lõimitud õppe- ja kasvatustöös digitehnoloogiat”, mille juhendaja on Külli Kallas, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kärt Nõlvaku

19.05.2024

SUMMARY

The subject of the bachelor's thesis is "Awareness and opinions of crèche groupage children teachers on vocabulary development using digital technology in integrated learning and education".

The aim of the thesis is to find out the teachers' awareness of digital tools and their use in integrated learning and educational activities to develop the vocabulary of crèche groupage children according to their own assessment. The following research questions were posed in order to achieve the research objective:

1. What do crèche groupage teachers think they know about developing the vocabulary of crèche groupage children in integrated learning and education using digital tools?
2. What digital tools do the crèche groupage use to develop the vocabulary of crèche groupage children in integrated learning and education according to their own assessment?
3. How do crèche groupage children teachers use digital tools to develop the vocabulary of crèche groupage children in integrated learning and teaching according to their own assessment?
4. What are teachers' views on the advantages and disadvantages of using digital tools for vocabulary development in crèche groupage children?

The data collection method used was qualitative and the sample was a simple random sample. Thanks to the qualitative method chosen and the open-ended research questions designed for this purpose, the research objective was achieved. Although the number of respondents to the questions using simple random sampling was too small for the whole of Estonia, it was still possible to arrive at the results and draw the necessary conclusions.

The research had to overcome the bottlenecks of finding different theses, research articles and previous studies in the theory part of the thesis. There was not enough previously researched material on the chosen topic. Second, finding respondents to the written interview questions, although the volume of completed questions was large. It was only after a second e-mail was sent that the number of responses started to increase gradually.

Suggestions for implementation of the findings or further research would be: Nursery managers could do more to crèche groupage children teachers to use digital tools already available in-house to develop children's vocabulary in integrated learning and education activities. Nursery leaders could ensure that more experienced teachers are also more digitally literate and encourage them to keep up with the times, to keep up with change. Where possible, nursery managers could ensure that there are sufficient and diverse digital tools in their workplace for teachers of crèche groupage children to use.

SISUKORD

SUMMARY	6
SISSEJUHATUS	6
1. DIGIVAHENDID KOOLIEELSES LASTEASUTUSES	8
1.1. Sõimeealiste laste kõne areng	9
1.2. Tehnoloogia kasutamise eelised ja puudused/ohud lasteaias.....	11
1.3. Keeleõppeks kasutatavad digivahendid	12
1.4. Sõimeealiste laste lõimitud õppe- ja kasvatustegevused kasutades digivahendeid.....	15
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA.....	17
2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused	17
2.2. Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus.....	17
2.3. Uurimistöö protsessi kirjeldus.....	19
2.4. Valimi kirjeldus.....	19
3. TULEMUSED JA ARUTELU.....	23
3.1. Sõimerühma õpetajate teadmised ja praktikad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks 23	
3.2. Sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks kasutatavad digivahendid	27
3.3. Erinevad lõimitud õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimise viisid/meetodid kasutades digivahendeid	30
KOKKUVÕTE	39
KASUTATUD KIRJANDUS.....	41
LISA 1.....	44

SISSEJUHATUS

Selleks, et võtta arvesse laste varajaste kogemuste kaudu kokkupuudet digivahenditega on oluline võtta õppetegevustesse kasutusele mõtestatud digivahendite kasutamine. Tehnoloogia kasutamine annab võimaluse toetada laste sõnavara õppimist, muutes seeläbi sõnavara õppimine lastele mitmekesisemaks ning huvitavamaks.

Haridusrobotid on üks osa digivahenditest ning Kozlov (2022) toob oma bakalaureusetöö probleemina välja, et haridusroboteid kasutatakse õppetegevustes harva, kuna puudub piisav teadlikkus ja oskus. Bakalaureusetöös selgus, et õpetajad kasutavad harva tegevuste läbiviimiseks õpperoboteid ning on raske leida kvaliteetset õppevara. Autor väidab ka, et õpetajate sõnul oleks vaja tõsta teadlikkust, saada tuge ning täiendkoolitusi kvaliteetse õppevara leidmiseks ning haridusrobotite kasutamiseks õppetegevustes. Autor toob välja, et praegusel ajastul on oluline laste arendamine ka digivahendeid kasutades ning selle saavutamiseks peab toetama ja arendama ka õpetajaid.

Sarnasel teemal on bakalaureusetöö kirjutanud Soonvald (2021), kus autor uuris robotika vahendite kasutamist ja selle eesmärgistatust Tartu lasteaedade näitel.

Tagel (2021) lõi oma magistritöö raames 2 – 7 aastaste laste sõnavara arendamiseks õppematerjali, kus arengu toetamiseks kasutatakse digitehnoloogiat. Vaadeldud pole kuidas neid õppematerjale kasutati, seega oleks oluline siit edasi minna ja uuringu käigus teada saada, kuidas loodud õppevara kasutatakse.

Välja toodud allikaid arvesse võttes on otstarbekam võtta kasutusele lõimitud õppe- ja kasvatustegevustesse digivahendeid. Digivahendeid kasutades on võimalik lõimida erinevaid valdkondi ning tagada lastel eduelamusi. Digivahendeid kasutades saab juba sõimerühmas õpetada koostööd aga ka arendada lapsi individuaalselt. Oluline on laste sõnavara arendama hakata juba sõimerühmas ja nii, et laps oleks motiveeritud läbi mängu uusi teadmisi /sõnu omandama.

Käesoleva bakalaureusetöö probleemiks on, et varasemalt pole piisavalt uuritud õpetajate teadlikkust digivahendite kasutamisest ning sellest, milliseid digitehnoloogia vahendeid juba kasutatakse sõimerühmades sõnavara arendamiseks. Sellest tulenevalt soovitakse bakalaureusetöö

raames teada saada sõimeealiste laste rühmas töötavate lasteaiaõpetajate teadlikkust. Milliseid digivahendeid saab kasutada lõimitud õppe- ja kasvatustöös laste sõnavara arengu toetamiseks ning milliseid digivahendeid on juba kasutusele võetud. Teadaolevalt pole varasemalt uuritud sõimeealiste laste rühmades kasutatavaid digivahendeid, pöörates tähelepanu laste sõnavara arendamisele.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada õpetajate teadlikkus digivahendite ning nende kasutamise kohta lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul.

Eesmärgist tulenevalt on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on sõimerühma õpetajate teadmised sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks lõimitud õppe- ja kasvatustöös digivahendite abil nende endi hinnangul?
2. Missuguseid digivahendeid kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul?
3. Kuidas kasutavad digivahendeid lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul?
4. Millised on õpetajate hinnagud eeliste ja puuduste kohta digivahendite kasutamisel sõnavara arendamiseks sõimeealistel lastel?

Bakalaureusetöö eesmärgi täitmiseks kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit. Uurimisküsimustele vastuste saamiseks koostatati kirjalikud intervjuu küsimused ning valimi kujunemiseks kasutati lihtsat juhuvalimit. Valimiks kujunes Eesti lasteaegade sõimeealiste laste õpetajad.

Järgnevas peatükis on esile toodud olulisemad varasemad uuringud antud teemavaldkonnas ning seejärel on fookuses käesoleva bakalaureusetöö metoodika ning tulemuste analüüs.

1. DIGIVAHENDID KOOLIEELSES LASTEASUTUSES

Sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks on üks võimalustest kasutusele võtta digivahendid ning läbi mängu viia läbi õppetegevusi. Läbi mängu õppimise olulisusest on välja toodud ka Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas, mis sätestab: “Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on: mängu kaudu õppimine, lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine ning lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine.” (KELA RÕK, 2008, § 4, pt 1, lg 4, 6, 7)

Õpetajate kutsestandardis on kirjutatud, et õpetaja peab kasutama õppetegevuste läbiviimisel digivahendeid. Kutsestandardis: Õpetaja tase 6 on välja toodud, et “B2.3 punkt 4. toetab õpimotivatsiooni ja eakohase arenguga õppija kujunemist, luues eduelamuse igale õppijale; ja punkt 5. suunab õpilasi rakendama info otsimisel, suhtlemisel ja sisuloomes digitehnoloogiaid; korraldab klassis/rühmas digitehnoloogiate mõtestatud kasutamist individuaalsel ja koostöisel õppimisel, sh probleemide lahendamisel” (Kutsekoda, 2020, lk 4)

On mitmeid uuringuid, kus on vaadeldud ka kõne arengut koolieelses eas ning järgnevates lõikudes annan sellest ülevaate. Toki & Pange (2010) läbi viidud uuringust on välja tulnud, et väikelapsed kuulevad ja omandavad keelt igapäevaste pidevate sotsiaalsete suhtluste käigus. Samas uuringus selgus, et aja jooksul saavad lapsed tuttavaks suulise suhtluse ja kirjakeelega. Autorid peavad oluliseks, et viibides rikkas keelekeskkonnas toetab see lapsi sõnavara omandamisel. Autorid leiavad lisaks ka, et arutelud, huvitavate lugude kuulamine ja õpetajate poolsed selgitused ning digivahendite kasutamine õppetöös on tugi laste keele arengule ning on tihedalt seotud suhete ja lapse varajaste kogemustega.

Tehnoloogia on üha enam leidmas oma teed koolieelsetesse lasteasutustesse. Hurkadli (s.a.) on välja toonud, et tehnoloogia läbimõeldud kasutamine kaasab lapsi selliste oskuste omandamisse nagu mäng, eneseväljendus ja algoritmiline mõtlemine, mis aitab säilitada väikelaste loomulikku uudishimu. Sama uuringu autor leiab, et tehnoloogia, kui seda õigesti kasutatakse, võib olla õppimise vahend. Samast uuringust selgus, et arengu seisukohalt sobiva tehnoloogia kasutamine aitab väikelastel kasvada ja õppida.

Hurkadli (s.a.) lisab, et lapsed saavad tehnoloogia abil avastada uusi keskkondi, aktiivselt osaleda lõbusates ja väljakutseid pakkuvates tegevustes. Nad saavad tundma õppida tehnoloogiat ning

kasutada mänguks, probleemide lahendamiseks ja erinevateks rollimängudeks. Seega on oluline õppe- ja kasvatustegevustes kasutada tehnoloogiat mõtestatult ja eesmärgipäraselt.

Oluline on juba sõimeealiste laste õppetegevustesse sisse tuua mõtestatud tehnoloogia kasutamist. Kanero & Geçkin (2018) uuringust selgus, et tehnoloogia kasutamine alushariduses on pälvinud märkimisväärset tähelepanu, kuna digitaalsed seadmed (nt. nutitelefonid ja tahvelarvutid) on arenenud ja integreeritud laste ellu.

Moorhouse & Yan jt., (2023) töid oma uuringus välja, et tehnoloogia kasutusele võtmisega on uuenenud pedagoogilised meetodid nagu näiteks mängupõhine õpe.

1.1. Sõimeealiste laste kõne areng

Oluline on varakult hakata laste kõne arengut toetama. Sword (2021) toob oma artiklis välja, et kõne, keel ja suhtlemine on laste jaoks kriitilised arenguvaldkonnad. Nendel valdkondadel on kogu meie elu jooksul oluline roll, aidates meil mõista, mis toimub meie ümber, suhelda oma põhivajadustest ja tunnetest, pidada vestlusi, mõelda ja õppida, arendada suhteid, lahendada probleeme. Sword (2021) lisab, et kõne, keel ja suhtlemine toetavad ka paljusid teisi arengu aspekte, sealhulgas kognitiivset, sotsiaalset ja kirjaoskuse arengut. Nii lapsevanematel kui ka sõimerühma õpetajatel võiks olla oluline roll laste keelelise arengu ja tulemuste parandamisel.

Samas artiklis tuleb välja, et kõne ja keele areng hõlmab nelja põhikomponenti: (1) Foneetika ja fonoloogia: õppida hääldama kõnekäändeid, samuti arusaada reeglitest, millised helijärjestused keeles esinevad. (2) Semantika: sõnavara õppimine ja mõistmine, kuidas mõisted seostuvad sõnadega - näiteks, kas „isa“ tähendab mingit meest? Või mis tahes habemega meest? Või ainult ühte konkreetset meest? (3) Süntaks ja morfoloogia: reeglid selle kohta, kuidas sõnu lausetes paigutada (näiteks verb on tavaliselt teisel, mitte viimasel kohal) ja kuidas muuta selliseid asju nagu ajavorm, häälik või arv näiteks, kas sõna „lambad“ on mitmuses „lambad“? (4) Pragmaatika: keelekasutuse sotsiaalsete reeglite õppimine, sealhulgas keele kohandamine vastavalt sellele, kellega te räägite, kordamööda rääkimine ja teemas püsimine. See hõlmab ka mitteverbaalse kommunikatsiooni - sealhulgas näoilmed, žestid ja hääletoon - õppimist ja seda, kuidas see suhtleb sõnadega, mida me ütleme.

Samast artiklist selgub, et 18 kuused kuni 2 aastased lapsed hakkavad sõnu kombineerima telegraafilises kõnes (nt „mina lähen“, „isa viskab palli“). Lihtsate pronoomenide kasutamine („mina“, „mina“ ja „sina“). Nimetavad esemeid, mida nad regulaarselt näevad, reageerivad lihtsatele käskudele, näiteks „võta oma jope üles“. 2 – 3 aastased lapsed hakkavad ütlema pikemaid kolmest või neljast sõnast koosnevaid lauseid. Kasutavad mõnd mitmuse ja minevikuvormi. Räägivad sellest, mida nad teevad, kui nad seda teevad. Vestlusoskus paraneb- lapsed vastavad sagedamini esitatud küsimustele. 3 – 4 aastased lapsed räägivad selgemini nii, et võõrad inimesed saavad neist enamasti aru. Küsivad „kes“, „mida“ ja „miks“ küsimusi.

Sword (2021) toob artiklis veel välja suhtlemise ja keele varajase õppe eesmärgid: Kuulamine ja tähelepanu- sealhulgas võime eristada helisid ja säilitada ja jälgida tähelepanu ühises kontekstis ning oskus ette näha olulisi sündmusi lugudes. Mõistmine- kõigepealt sõnad kontekstis, seejärel laused ja järk-järgult keerukamad laused, samuti küsimused nagu „kuidas“ ja „miks“. Rääkimine- suutlikkus väljendada oma tundeid, vajadusi, soove, mõtteid, ideid, varasemaid kogemusi ja teeseldud mängusündmusi.

Tuleb kindlad olla selles, et laps õpib ja omandab eakohaseid keeleoskusi. Stanberry (s.a.) toob artiklis välja mõningad eesmärgid: (1) Kuulamisoskus - Laps mõistab enamikku öeldust ja järgib juhiseid vähemalt kahe sammuga. Mõistab selliseid suunamissõnu nagu „üleval“, „all“, „suur“ ja „väike“. Tunneb ära, kui sõnad riimuvad. Kuulab (ja reageerib), kui keegi talle teisest ruumist hõikab. Kuulab normaalsel helitugevusel televiisorit või raadiot. Märkab ja reageerib keskkonnast kostuvatele helidele (näiteks autode mürafoon, kellahäire või köögiseadme piiksumine). (2) Rääkimisoskus - Laps oskab rääkida neljast või enamast sõnast koosnevates terviklikes lausetes. Räägib kergesti, ilma sõnade või silpide kordamiseta. Ütleb või laulab tuttavaid laule või lastelaule. Nimetab õigesti värve, inimesi, esemeid ja esemete kategooriaid. Räägib piisavalt selgelt, et võõrad saaksid aru. Kasutab enamikku kõnekäändeid (Pidage meeles, et mõned kõnekäanded, nagu l, r, s, sh, h, y, v, z ja th, ei pruugi täielikult omandada enne 7. või 8. eluaastat).

Samast artiklist selgub, et keele arengu soodustamiseks tuleks: (1) Rääkida lastega selgelt, korrektelt ja lihtsalt. (2) Vältida beebikõne kasutamist. (3) Muuta vestlus lapsega kahesuunaliseks. (4) Võtta iga päev aega, et lapsi kuulata ja nendega rääkida. (5) Kui laps räägib teiega, tuleks näidata head kuulamiskäitumist. Näiteks teha tegevuse juures paus ja asuda lapsega

silmkontakti. (6) Julgustada lapsi kasutama keelt (mitte ainult žeste või tegevusi), et väljendada ideid, tähelepanekuid ja tundeid. (7) Esitada küsimusi, mis nõuavad, et laps teeks ja väljendaks valikut. (8) Püüda rikastada ja laiendada laste sõnavara. (9) Osaleda lapsega tegevustes ja mängudes, mis nõuavad kuulamist ja juhiste järgimist. (10) Lugeda ja laulda koos lastega lastelaule. Lugeda ja jutustada lastele lugusid, millel on huvitavad tegelased ja kergesti jälgitav süžee. (11) Arutleda koos lastega lugude üle.

Stanberry (s.a.) lisab, et kui lastel esinevad selleised probleemid nagu: (1) Kõnehilisus- Lapsel on raskusi oma hääle moduleerimisega (Näiteks: Kas tema hääl on liiga vali või liiga pehme?). (2) Tundub, et laps ei kuule alati, mida teised talle ütlevad. (3) On raskusi juhiste mõistmise, kordamise ja järgimisega. (4) Lapsel on väga piiratud sõnavara. (5) Räägib liiga aeglaselt või liiga kiiresti; põrnitseb või ei lõpeta lauseid. (6) Raskusi tuttavate inimeste või esemete nimetamisega või tal on raskusi tuttavate sõnade mälust välja toomisega. (7) Lapsel on raskusi riimimise või tuttavate lugude ümberjutustamisega. (8) Lapsel on raskusi vestluse teema juures hoidmisega. Siis tuleks suunata lapsevanemat abi otsima tugispetsialistidelt.

1.2. Tehnoloogia kasutamise eelised ja puudused/ohud lasteaias

Tehnoloogia kasutamisel on oma eelised ja puudused. Varthana Kumars & Kumares (2023) töid oma uuringus välja, et tehnoloogia kasutamine lasteaias aitab kaasa sotsiaal - emotsionaalsete pädevuste arenemisele. Sama uuringu autorid töid välja, et tehnoloogia kasutamine toetab laste kannatlikkuse õppimist (oma korra ootamist), julgust oma arvamus välja öelda ning arendab laste koostööoskust. Samast uuringust selgus, et tehnoloogia kasutamise abil saab väikelapsi õpetada juhiseid kuulama ja vastavalt sellele tegutsema. Autorid töid ka välja selle, et tehnoloogia abil saab õpetada lastele loendamist, lugemist, kirjutamist, värve, erinevate helide kuulamist ning ära tundmist ja erinevate kujundite ära tundmist ja sobitamist. Tänu tehnoloogiale saab muuta erinevaid õppe- ja kasvatustegevusi kõikidele lastele meeldivaks. Lisaks eelnevale töid autorid välja ka selle, et tehnoloogia kasutamine aitab lastel erinevaid seoseid luua ning tänu tehnoloogia kasutamisele saab muuta õppe- ja kasvatustegevusi huvitavamaks, et lapsed naudiksid õppimist ning muutuks õppimine efektiivsemaks.

Lisaks eelnevale selgus samast uuringust, et tehnoloogia kasutamine toetab erivajadustega ja puuetega laste suhtlemise oskust ja üldist arengut ning tehnoloogia kasutamisele võtmise eesmärk on parandada laste tehnilist kirjaoskust.

Samuti toob Regoli (2018) välja tehnoloogia kasutamise eelised: tehnoloogia pakub lastele harivat meelelahutust, lastel on juurdepääs rohkemale teabele, valmistab lapsi ette tulevikuks, tehnoloogia kasutamine parandab käe- silma koordinatsiooni, lastel on selle tõttu palju võimalusi keeleoskuse arendamiseks. Mängud nõuavad edu saavutamiseks konkreetsete juhiste järgimist, loob kiiremad ja paremad otsustustamis oskuseid ning tehnoloogia aitab lastel arendada nende loomulikke andeid.

Tehnoloogia kasutamisel on omad eelised ning puudused/ohud ning Regoli (2018) toob oma uuringus välja tehnoloogia kasutamisega seotud ohud: Esiteks tehnoloogia kasutamine pärsib tavaelus suhete loomist, lapsed, kellel on rohkem ekraaniaega, suhtlevad teistega vähem ning neil on raskusi sõprussuhete loomisega, vähem sotsiaalseid oskusi. Teiseks, tehnoloogiale toetumine vähendab lapse kujutlusvõimet.

Samast uuringust selgus, et loova mõtlemise puudus kahandab lõpuks last tajuma reaalselt ümbritsevat maailma ning lõpetab nende päriselus osalemise, eelistatakse selle asemel tehnoloogia poolt pakutavaid fantaasiamaailmu. Autor leiab, et see on puudus, mis põhjustab psühhiaatriliste häirete, ADHD (ATH), ärevusprobleemide ja sensoorse töötlemise häirete sagenemist. Samast uuringust selgus samuti lastel, kes kasutavad ekraanipõhiseid tehnoloogiaid pikemat aega, on suurem risk arvutinägemise sündroomi tekkeks ning pikaajaline kokkupuude ekraaniga põhjustab silmade väsimust, nägemise hägustumist, kahelinägemist ja mõnikord põletustunnet.

1.3. Keeleõppeks kasutatavad digivahendid

Keele omandamine algab kuuldu, nähtu ja praktiseerimise kaudu ning see mõjutab laste sõnavara arengut. Erinevad pildid, objektid ja helid toetavad laste sõnavara arengut. Syahputra (2023)

Vulchanova, & Baggio, jt., (2017) toovad välja, et väga oluline keele arengus on keelelise sisendi roll ja suhtlemine keskkonnaga. Autorid on välja toodud kaks seisukohta, ühe seisukoha järgi sõltub keele omandamine sellest, millises keelekeskkonnas laps viibib, milliseks kujuneb lapse ja täiskasvanu vaheline suhtlus ning selle kaudu tulenev keeleline sisend. Teine seisukoht täpsustab lisaks, et interaktsiooni tegurid on keeleõppe toimumiseks üliolulised. Samast uuringust selgus

veel, et sellised vaated on kooskõlas kognitiivteaduse ja psühholoogia inimarengu kõikehõlmavate teooriatega.

Digitehnoloogia kasutamisele võtmine on seotud selle kiire arenguga. Moorhouse & Yan jt. (2023); Vulchanova, & Baggio, jt., (2017) on välja toonud, et hariduse digitaliseerimine on toimunud viimasel kümnendil, eelkõige tahvelarvuti leiutamise ja kiire interneti laialdase kättesaadavusega. Samast uuringust selgus, et õpetajatel on palju erinevaid õppevahendeid ja õppekeskkondi, mida nad saavad kasutada oma pedagoogiliste eesmärkide saavutamiseks. Autorid toovad välja veel selle, et haridusuuringutes on põhiküsimuseks missugusel määral võib tahvelarvutite kasutamine lugema ja kirjutama õppimist hõlbustada. Samuti uuritakse, kuidas on seda tüüpi õppimine võrreldav traditsioonilise õppimisega. Samast uuringust selgus, et lapsemeedia interaktsiooni on käsitletud ka psühholoogias. Tõstatati küsimus, kuidas uued tehnoloogiad muudavad käitumist ja interaktsiooni, sealhulgas väärtusi ja suhtlusmustreid. Huvitavaks osutus tõsiasi, et imikutel, kes üldse pole meediaga kokku puutunud on keele arengu tase madalam kui imikutel, kes on meediaga kokku puutunud.

Kozlov (2022) peab oluliseks, et haridusrobotite kasutamise abil paraneb laste keeleoskus. Selle uuringu tulemusel selgus veel, et haridusrobotite kasutamine toetab eriti matemaatika ja eesti keele kui teise keele valdkonnas eesmärkide täitmist ning peamiselt kasutatakse õpperoboteid õppemängude läbiviimiseks. Uuringu käigus selgus, et positiivseteks külgedeks oli läbi mängu õppimine ja loogilise mõtlemise arendamine aga negatiivseteks külgedeks oli digivahenditest sõltuvuse tekkimine.

Üheks keeleõppeks kasutatavateks digivahenditeks on haridusrobotid, Syahputra, (2023); Konijn, Jansen jt., (2022); Vulchanova, & Baggio, jt., (2017) on välja toonud, et infotehnoloogia, tehisintellekti ja robotika valdkonna aktuaalne teema on luua roboteid, mida arendatakse. Teha kindlaks, kuidas toetab laste keeleõpet robotite kehastus ja interaktsioon. Autorid on välja toonud arvamuse, et viimaste aastate jooksul on kasvanud huvi robotika vastu ning robotide kasutusele võtmine aitab lastel sõnavara suurendada. Samast uuringust selgus, et humanoidroboteid peetakse tõenäolisemalt sõpradeks, kellega inimestele meeldib suhelda ning oluline on robotite aktsepteerimine ning suurenenud huvi sotsiaalsete robotite kasutusele võtmise vastu. Autorid leidsid uuringute käigus, et väikelaste keele arendamiseks kasutatakse sotsiaalseid roboteid, mis toetavad keskendumisvõime arengut ning individuaalne juhendamine on väikelaste puhul kõige

tõhusam. Paraku õpetajatel pole aega igapäevaselt igat last individuaalselt juhendada, seega on võimalus võtta abiks sotsiaalsed robotid. Autorid toovad välja ka selle, et sotsiaalsete robotite suureks plussiks on see, et nad ei väsi ega tüdine kunagi juhendamisest ning on õpilaste suhtes erapooletud. Autorite poolt läbi viidud hiljutine teise keele õppimise uuring näitas, et lapsed, kes tajusid robotit inimlikumana, teadsid pärast juhendamist tunduvalt rohkem sõnu.

Tagel (2021) magistritööst tuli välja, et Eestis on loodud õppevara keele ja kõne valdkonnas kuid mitte sellist, kus kasutatakse sõnavara arendamiseks digitehnoloogiat.

Magistritöö raames loodi 2 – 7 aastaste laste sõnavara arendamiseks õppematerjal, kus arengu toetamiseks kasutatakse digitehnoloogiat.

Hilkemeijer (2023) toob avaldatud artiklis välja, et arenev kirjaoskus on üks õppevaldkondadest, mida IKT kasutamine võib oluliselt edendada ning digiühiskonnas on digitehnoloogiate areng muutunud trükipõhise kirjaoskuse olemuseks. Samast artiklist tuleb välja, et IKT-d saab integreerida õpetamisse ja õppimisse, muutes kirjaoskuse arengut alushariduses.

Autor toob artiklis veel välja, et tehnoloogia kasutamine aitab kaasa keele õppimisele ja omandamisele. Tehnoloogia ja keeleõpe alushariduses ei ole hariduse tulevik, vaid olevik, seda seetõttu, et suhtlus ja keel on õppimise ja arengu üks peamisi valdkondi. Samas artiklis on välja toodud, et suur hulk digitaalseid ressursse on toonud endaga kaasa tehnoloogia laialdase kasutuselevõtu hariduses. Samas artiklis on olulisena välja toodud, et väikesed lapsed saaksid alushariduses mängulises tegevuses digitehnoloogiat uurida.

Autor loetleb artiklis erinevaid digivahendeid, mida alushariduses kasutatakse: digisalvestid, mikrofoniid, kõnelevad fotoalbumid, raadiosaatjad, kahesuunalised raadiod. Mobiiltelefonid harjutavad lapsed end mõistetavaks tegema, kuid mitte näost näkku, see julgustab lapsi suhtlema kellegagi keda nad ei näe, mis on paljudele väikestele lastele väljakutseks osutunud oskus. Helisalvestatav binokkel aitab lastel kasutada kirjeldavat keelt. Rääkimise arendamiseks kasutatavad digivahendid aitavad ühendada märgistamise ja suhtlemise. Interaktiivne tahvel toob keskkonda teemad, mis muidu oleksid kättesaadavad ainult raamatu kujul ning väikesi lapsi julgustatakse kasutama erinevaid suhtluskeeleoskusi ja sõnavara, ergutades laste vahel arutelu ja verbaalseid läbirääkimisi. Videode abil saavad lapsed arutleda ja tegevust ette näha. Slaidiesitused arendavad laste oskusi slaidiseansside põhjal arutleda ja jutustada. Arvutid, tahvelarvutid ja

mängud on laste õppimist toetavad visuaalsed vihjed. Sama artikli autor toob välja selle, et enamik arvuteid toetab ka hääletuvastust, mis on suurepärane võimalus nägemispuudega inimestele.

Soonvald (2021) uuringu käigus selgus, et enim kasutatakse Bee-Bot ning Sphero Bolt roboteid eesmärgiga arendada laste üldoskusi (lapsed õpiksid kaaslastega koostööd tegema, arvestama üksteisega ning ootama oma korda). Töös tuli esile pigem õpetajate teadmatus digivahendite kasutamiseks sõnavara arendamise eesmärgil.

1.4. Sõimeealiste laste lõimitud õppe- ja kasvatustegevused kasutades digivahendeid

Lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes digitehnoloogia kasutusele võtta on oluline Nair (2019) uuringu raames, kes selgitas välja et tehnoloogia võimaldab lastel olla loovam ja ennast väljendada. Samast uuringust selgus, et rakendused, mis võimaldavad lastel joonistada ja animeerida, arendavad nende kujutlusvõimet. Sama uuringu autor toob välja arvamuse, et tehnoloogia toetab lapsi sotsiaalsete sidemete loomisel ning iseseisvumisel ja tänu sellele tunnevad lapsed ennast paremini, et nad saavad ise hakkama.

Eesmärgipärane digivahendite ja õppekeskkondade kasutamine lõimitud õppetegevustes rikastab ja mitmekesistab õppetegevusi, muudab lastele õppimise huvitavaks. Hurkadli (s.a.) teabematerjalist selgub, et erinevaid digivahendeid tuleks kasutada ainult õppimiseks ja arengueesmärkide saavutamiseks. Tehnoloogia kasutamisel varajases õppes, tuleb see integreerida õppeprogrammi ja kasutada vaheldumisi koos teiste õppevahenditega näiteks pildimaterjalid, kirjutamise ja lugemise eeluskuste jaoks kasutatavad materjalid, erinevad mängud ja raamatud ning kõik see peaks andma varajastele õppijatele võimaluse eneseväljendamiseks. Lisaks toob autor välja selle, et tehnoloogia kasutamisel tuleb õpetajatel arvestada täiendavate kaalutlustega, näiteks kas konkreetne seade võib välja tõrjuda suhtlemist õpetajate või kaaslastega. Millisel määral on seadmel funktsioone, mis viiks tähelepanu õppimiselt mujale. Samast materjalist ilmnes, et alla 2-aastaste laste puhul ei soovitata tehnoloogia kasutamist varases õppes.

Hurkadli (s.a.) leiab, et nõuetekohase kasutamise korral võib tehnoloogia aidata igas vanuses ja erineva võimekusega õppijatel täiel määral õppimises osaleda, pakkudes paremat juurdepääsu õppekavale ja parandades õpitulemusi. Tehnoloogia võib pakkuda lastele, kellel on raske suhelda, tõhusa suhtlusvahendi. Sama teabematerjali autor lisab, et rakenduse, mis võimaldab lastele näidata pilti või pildiseeriat ja öelda ning korrata sõna, kõne salvestamise ja taasesituse

funktsioonide abil, saab täiustada suulise keele arendamist, keskendudes kuulamis- ja kõneoskustele. Samast uuringust on selgunud, et kui tehnoloogiat kasutatakse õigesti ja vastutustundlikult, võib see aidata vastata kahe keele õppijate individuaalsetele vajadustele ja suurendada nende õppimisvõimalusi.

Oluline on meeles pidada digitehnoloogia kasutamisel sõimerühmas seda, et tuleb arvestada laste arengutasemega ning vanusega. Nemeth (2015, lk 1–2, lk 5, 7) toob uuringust välja, et enne mis tahes seadme, tarkvara või rakenduse valimist on oluline mõelda seda kasutama hakkavate laste arengutasemele ja vanusele. Samast uuringust selgus, et õpetajal on oluline teada, millised on püstitatud õpieesmärgid, kuidas lapsi eesmärkide saavutamisel toetada. Oluliseks tuleb pidada, et tehnoloogia ei asendaks muid olulisi varajases lapsepõlves tegevusi, nagu loovmäng, uurimine, sotsiaalne suhtlus või vestlus. Sama uuringu autori sõnul saavad lapsed digikaamera abil koguda pilte õuealal asuvatest kujunditest jms. ning korraldada nendest näituse. Samuti saavad lapsed teha õuealal erinevaid videosid, salvestada helisid, mida saavad hiljem lapsed uuesti uurida ja eakaaslastega jagada. Tegevuse lõpuks saab lubada lastel kasutada maalimis- ja joonistamisrakendust piltide loomiseks. Sama uuringu autor lisab, et tehnoloogilistel tööriistadel on suur potentsiaal toetada väikelaste õppimist, kasutades digitaalseid seadmeid väikelastega, on soovitatav meeles pidada järgmisi ideid: (1) mõelda eesmärkidele ja kasutada tehnoloogiat nende eesmärkide saavutamiseks, (2) kasutada tehnoloogiat eakaaslaste, õpetaja-lapse, ning peredega suhtlemisel, (3) julgustada omavahelist koostööd ja suhtlemist, lapsed kui tehnoloogia kasutamise kogemuse osana, (4) otsida võimalusi, mis võimaldavad lastel olla digitaalsete vahenditega loovad, mitte ainult digitaalse sisu tarbija.

Hilkemeijer, (2023) toob oma artiklis välja, et loominguline areng digitehnoloogia integreerimisel seisneb kvaliteedis, juhtimises, hoolikas jälgimises ja lapse arenguga sobitamises. Samas artiklis on välja toodud, et digitaalne mängupõhine õpe ei peegelda mitte ainult loovuses olulisi kognitiivseid protsesse, vaid toetab ka loomingulise võimekuse arengut. Seetõttu on oluline varajase lapsepõlve õpetajana teha mitmeid tegevusi, et julgustada ja toetada väikelaste loovust. Sealhulgas julgustada lapsi mänguliselt otsima alternatiivseid toimimisviise, vaadata, et alati oleks erinevaid valikuvõimalusi, luua seoseid asjade vahel, teha ebatavalisi võrdlusi ning vaadata asju teiste vaatenurgast.

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Digivahendite kasutamine õppetegevustes on muutunud järjest rohkem vajalikuks. Sellepärast, et digivahendite kasutamine muudab tegevused lastele põnevamaks ning lapsed on motiveeritumad osalemaks planeeritud õppe- ja kasvatustegevuses. Digivahendite kasutamine muudab hõlpsamaks erinevate valdkondade lõimimise ning annab õpetajatele lisa võimaluse õppetegevused lastepärasemaks muuta. Seoses digivahendite kasutamisele võtmisega on oluline aru saada kas sõimerühma õpetajad on valmis erinevaid digivahendeid ja õppekeskkondi lõimitud õppe- ja kasvatustöös kasutama. Oluline on arvesse võtta ka sõimeealiste laste õpetajate arvamused ja põhjendused kas, kuidas ja miks kasutada/mitte kasutada sõimerühmades laste kõne arendamiseks digivahendeid.

2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada õpetajate teadlikkus digivahendite ning nende kasutamise kohta lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende enda hinnangul. Eesmärgist tulenevalt olid püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on sõimerühma õpetajate teadmised sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks lõimitud õppe- ja kasvatustöös digivahendite abil nende enda hinnangul?
2. Missuguseid digivahendeid kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende enda hinnangul?
3. Kuidas kasutavad digivahendeid lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende enda hinnangul?
4. Millised on õpetajate hinnagud eeliste ja puuduste kohta digivahendite kasutamisel sõnavara arendamiseks sõimeealistel lastel?

2.2. Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus

Uurimistöös, lähtudes uurimise eesmärgist, kasutati kvalitatiivset uurimisviisi. Abbadia (2023) toob välja, et kvalitatiivne uurimismeetodit kasutatakse näiteks siis, kui soovitakse teada saada konkreetsete kodanike arvamust. Lembit Õunapuu (2014, lk 53) kirjutab oma raamatus, et: „Kvalitatiivses uurimisviisis kasutatakse andmete kogumiseks avatud lõpuga küsimusi“.

Uurimisküsimustele vastuste leidmiseks koostati kirjalikud intervjuu küsimused. Valimina kasutati lihtsat juhuvalimit. Lihtsat juhuvalimit kasutatakse siis, kui soovitakse valimi koostamiseks valida uuringus osalejaid juhuslikult ning kõigile kellel on küsimustik saadetud, on võimalik võrdne võimalus valituks saada (Rämmer, 2014). Otsiti maakondade kaupa lasteaedu, kus tegutsevad sõimerühmad. Kirjalikud intervjuu küsimused saadeti e-posti teel üle Eesti koolieelsete lasteasutuste juhtidele/õppejuhtidele, kellelt paluti, et nad edastaksid asutuses töötavatele sõimerühma õpetajatele. Uuringus osalejatele tagati täielik anonüümsus ning osalemine oli vabatahtlik. Kirjalike intervjuu küsimusi kasutatakse selleks, et vastajad saaksid valida ise aja millal nad vastavad ning oma arvamust avaldada (Relve, 2011).

Kirjalikud intervjuu küsimused on konkreetsed ja etteantud küsimused. Küsimused esitatakse kõikidele vastajatele täpselt sama sõnastusega ja samas järjekorras (Kothari, 2004, lk 101).

Andmete kogumiseks kasutati *Google Forms* keskkonnas koostatud kirjalikud intervjuu küsimused, mille veebilink uuringus osalejatele edastati. Kirjalikud intervjuu küsimused koosnesid 25 küsimusest ning need jagunesid 4 ossa: esimeses osas koguti taustaandmeid, teises osas koguti andmeid sõimerühma õpetajate teadmisi sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks lõimitud õppe- ja kasvatustöös digivahendite abil nende enda hinnangul, kolmandas osas koguti andmeid digivahendite kasutatavust lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende enda hinnangul ning neljandas osas koguti infot selle kohta, kuidas kasutavad digivahendeid lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende enda hinnangul. Kirjalikud intervjuu küsimused asuvad lisa (lisa 1).

Uurimuse valiidsuse suurendamiseks viidi sihtrühmast valitud kahe õpetajaga läbi pilootküsitlus. Saadud vastuste tagasisidele korrigeeriti algselt koostatud kirjalikud intervjuu küsimusi.

Bakalaureusetöös kasutatud kvalitatiivses uurimisviisis ei saa saadud tulemusi statistiliselt töödelda ning siduda arvuliste näitajatega. Bakalaureusetöös kasutati induktiivset sisuanalüüsi, kus loeti kirjalikest intervjuu küsimustest saadud vastused, mitmekordelt üle selleks, et saadud tulemusi analüüsida. Oluline oli saadud tulemustest tekitada koode selleks, et seeläbi tuua esile olulist informatsiooni. Seejärel, tuli bakalaureusetöö autoril, teha saadud tulemustest märkmeid ning

võtta arvesse seoseid tuletatud koodide vahel. Tulemusi võrreldi eelnevalt käsitletud ja leitud teooriaga. (Laherand, 2008)

2.3. Uurimistöö protsessi kirjeldus

Uurimus viidi läbi ajavahemikus märts 2024 – aprill 2024 üle Eesti lasteaedades. Enne kirjaliku intervjuu läbiviimist, viidi läbi pilootküsitlus valitud kahe õpetajaga veebruari lõpus. Kahel õpetajal kulus kirjalikele intervjuu küsimustele vastamiseks kuni 30 minutit. Saadud tagasiside põhjal korrigeeriti algselt koostatud kirjalike intervjuu küsimusi. Seejärel saadeti 292 e-kirja lasteaedade õppejuhtidele/direktoritele. Õppejuhtidel/direktoritel paluti edastada e-kirja teel saadetud, *Google Forms* keskkonnas, koostatud kirjalikud intervjuu küsimused asutuses töötavatele sõimeealiste laste õpetajatele selleks, et nendel oleks võimalus osaleda uuringus. Algselt sooviti, et uuringus osaleks vähemalt 20 sõimeealiste lastega töötavat õpetajat. Alles pärast teistkordset e-kirja saates, hakkas vastuseid järjest rohkem laekuma. Kokku osales uuringus üle Eesti töötavates sõimeealiste lastega rühmades 31 õpetajat.

2.4. Valimi kirjeldus

Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada õpetajate teadlikkus digivahendite ning nende kasutamise kohta lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul.

Valimina kasutati lihtsat juhuvalimit. Lihtsat juhuvalimit kasutatakse siis, kui soovitakse valimi koostamiseks valida uuringus osalejaid juhuslikult ning kõigile kellel on küsimustik saadetud, on võimalik võrdne võimalus valituks saada (Rämmer, 2014). Otsiti maakondade kaupa lasteaedu, kus tegutsevad sõimerühmad. Kirjalikud intervjuu küsimused saadeti e-posti teel üle Eesti koolieelsete lasteasutuste juhtidele/õppejuhtidele, kellelt paluti, et nad edastaksid asutuses töötavatele sõimerühma õpetajatele. Uuringus osalejatele tagati täielik anonüümsus ning osalemine oli vabatahtlik. Kirjalike intervjuu küsimusi kasutatakse selleks, et vastajad saaksid vastata nii nagu nad soovivad ja oma arvamust avaldada (Relve, 2011). Maarja Tinn (2019) toob oma esitluses välja, et: “kvalitatiivses uurimimeetodis on valim väikesearvuline“.

Uurimus viidi läbi üle Eesti asuvates lasteaedades. Kirjalikus intervjuus osales üle Eesti sõimeealiste laste rühmades töötavaid õpetajaid kokku 31. Kirjalik intervjuu viidi läbi sõimeealiste

lastega töötavate õpetajate seas läbi, et teada saada sõimeealiste laste rühmas töötavate lasteaiaõpetajate teadlikkust. Milliseid digivahendeid saab kasutada lõimitud õppe- ja kasvatustöös laste sõnavara arengu toetamiseks, milliseid digivahendeid on juba kasutusele võetud ning millised on õpetajate hinnangud eeliste ja puuduste kohta digivahendite kasutamisel sõnavara arendamiseks sõimeealistel lastel. Valimi moodustamiseks kirjutas bakalaureusetöö autor üle Eesti lasteaedade õppejuhtidele/direktoritele, kellelt paluti edastada informatsioon sõimerühmades töötavatele õpetajatele. Õpetajad, kes soovisid osaleda kirjalikus intervjuus vastasid kirjalikele intervjuu küsimustele *Google Forms* keskkonnas. Uuringus oselejatele tagati täielik anonüümsus (ei kogutud isikuandmeid (nime, telefoni, elukohta, e-maili aadressi ega asutuse nime, kus uuringus osaleja töötab)). Andme analüüsi läbiviies on oluline tagada täielik anonüümsus.

Laherand (2008) toob raamatus välja, et isikud, kes osalevad intervjuus ei tohi olla äratuntavad. Kasutada tuleks uurimistulemuste esitamiseks varjunimesid. Kindlasti ei tohi uurimistulemustest saadud informatsiooni jagada kõrvalistele isikutele. Valim on siis piisav, kui on saavutatud küllus ning tulemustest saab teha järeldusi.

Bakalaureusetöö autor loob uuringus osalenud õpetajatele, vastuste tulemuste kirja panemiseks, koodid selleks, et oleks tagatud täielik anonüümsus. Uuringus osalesid õpetajad enda soovil.

Tabel 1. Valimi üldandmed

Kood	Vanus	Haridus	Tööstaaž
Õ 1	32. aastane	Bakalaureus	11. aastat
Õ 2	54. aastane	-	18. aastat
Õ 3	40. aastane	Kõrgharidus- lasteaiaõpetaja	1. aasta
Õ 4	48. aastane	Kõrgharidus	12. aastat
Õ 5	41. aastane	Kõrgharidus	8. aastat
Õ 6	55. aastane	Kõrgharidus	25. aastat
Õ 7	50. aastane	Omandatav kõrgharidus	17. aastat
Õ 8	37. aastane	Bakalaureus	7. aastat

Kood	Vanus	Haridus	Tööstaaž
Õ 9	50. aastane	Keskharidus, hetkel õpin	8 – 9. aastat
Õ 10	40. aastane	Keskharidus	10. aastat
Õ 11	üle 50	Kõrgharidus	üle 20 aasta
Õ 12	31 aastane	Keskharidus, hetkel õpin ülikoolis	10 aastat
Õ 13	42. aastane	Kõrgharidus	18. aastat
Õ 14	48. aastane	Bakalaureus	15. aastat
Õ 15	36. aastane	Bakalaureusekraad	10. aastat
Õ 16	45. aastane	Bakalaureus	10. aastat
Õ 17	54. aastane	Bakalaureus	30. aastat
Õ 18	65. aastane	Kõrgharidus (magister)	21. aastat
Õ 19	22. aastane	Kõrgharidus - baka	1. aasta
Õ 20	65 aastane	Kesk-eri pedagoogiline Bakalaureus	46 aastat
Õ 21	51. aastane	Keskharidus	24. aastat
Õ 22	57. aastane	Magister	15. aastat
Õ 23	56. aastane	Kõrgharidus	25. aastat
Õ 24	33. aastane	Kõrgharidus	13. aastat
Õ 25	40. aastane	Alushariduse pedagoogi bakalaureus	8. aastat
Õ 26	41. aastane	Kutseharidus	4. aastat
Õ 27	35. aastane	Magistrikraad	2. aastat
Õ 28	52. aastane	Keskeri	7. aastat
Õ 29	64. aastane	Kõrgharidus	15. aastat
Õ 30	46. aastane	Bakalaureus	6. aastat
Õ 31	51. aastane	Omandan kraadi	23. aastat

Allikas: Autori koostatud

Valimi moodustunud lasteaias töötavatest sõimerühmaõpetajatest oli üks vanusevahemikus 20 – 30, kuus 30 – 40, 11 40 – 50, üheksa 50 – 60 ning kaks 60 – 70. Seega võib öelda, et kõige rohkem vastanuid oli vanusevahemikus 40 – 50, kõige vähem 20 – 30 ning 60 – 70 ja enam vähem võrdselt vastanuid oli vanusegruppides 30 – 40 ning 50 – 60. Hariduse poolest osad vastajad omandavad erialast haridust. Paljudel on erialane bakalaureusekraad ning üksikutel magister. Esindatud oli ka erialane kesk-eri haridus. Tööstaaži poolest olid üksikud, kes on töötanud õpetajana 1 – 4 aastat, paljud on töötanud 10 – 25 aastat, osad on töötanud õpetajana ka üle 30 ning 40 aasta.

3. TULEMUSED JA ARUTELU

Selles peatükis antakse ülevaade kirjalike intervjuu küsimuste vastustest ning otsitakse vastuseid püstitatud uurimisküsimustele.

Analüüsi tulemuste esitamiseks on kasutatud kirjalike intervjuu küsimusele saadud vastuste tsitaate, mis tähistatakse kursiivkirjas ning eraldatakse tingmärgiga /.../. Uuringus osalejad on eristatud vastavalt nende koodidele.

3.1. Sõimerühma õpetajate teadmised ja praktikad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks

Esimeses uurimisküsimuses taheti teada õpetajate teadmisi sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks. See küsimus jaotati üheksaks alaküsimuseks. Uuriti miks on oluline sõnavara arendamisega alustada juba sõimerühmas, kuidas toimub eesti emakeelega ning muu kodukeelega laste sõnavara arendamine sõimerühmas. Taheti teada kas ja millised erinevused on sõimerühmas laste sõnavara arendamisel muu kodukeelega ja eesti keele kui emakeelega lastel, milliseid õppevahendeid kasutate laste sõnavara arendamiseks, kuidas õpetajad hindavad laste sõnavara arengut. Kui oluliseks peavad koostöö tegemist lastevanematega laste sõnavara arendamisel, kellega veel ja miks peavad oluliseks koostööd laste sõnavara arendamiseks.

Õpetajad, kes osalesid uuringus, toetavad endi hinnangul laste kõne arengut. Vastajad pidasid seda oluliseks sellepärast, et lapsed õpiks ennast väljendama verbaalse suhtlemise teel nii rühmakaaslastega kui ka täiskasvanutega ning see on esimene samm elus hakkama saamiseks.

Lapse kõne hakkab arenema juba varem ja sõimes on oluline tuvastada, kas ja kui palju laps kõnest aru saab ning kui palju ta sõnu järgi kordab. /.../Kõnest arusaamine ja kõne ise areneb juba sõimeeas. (Õ 14)

Kuna keel on meie peamine suhtlemis- ja eneseväljendusviis õpib laps juba väiksesena suhtlema nii täiskasvanute kui eakaaslastega. /.../Hea sõnavara aitab suhelda ja ennast teistele arusaadavaks teha. (Õ 21)

Laste sõnavara arendamine eesti emakeele kui ka muu kodukeelega laste puhul toimub läbi erinevate mängude (laulumängud, ringmängud, näpumängud, rollimängud) mängimise, piltide ja raamatute vaatamise teel, erinevate juttude ja luuletuste lugemise, erinevate žestide, osutamise ja sõnade kordamise teel.

Sõimerühmas peaks olema rikkalik keelekeskkond, võib mängida rollimänge, kus lapsed kasutavad erinevaid sõnu ja väljendeid. /.../Lastele tuleks ette lugeda erinevaid raamatuid, mis sisaldavad erinevaid sõnu ja väljendeid. /.../Iga päev toimuvad tegevused, nagu söömine, riietumine ja mängimine, pakuvad võimalusi uute sõnade õppimiseks. (Õ 2)

Uuringust selgus, et muu kodukeelega laste puhul kasutatakse rohkem kordusi, lähenetakse rohkem individuaalsemalt. Kui õpetajad näevad, et laps ei saa aru mida korduvalt öeldud on, siis kasutada osutamist ning kehakeelt. Oluline on anda aega ning mitte liialt kiirustada ning sundida tagant.

Muu kodukeelega laste puhul on vaja kasutada rohkem kehakeelt ja üksühele tegevust. (Õ1)

Neile on vaja rohkem pilte ja kordamist ja näitlikustamist. (Õ 16)

Laste sõnavara arendamiseks sõimerühmas kasutatakse õppevahenditena raamatuid, pildikaarte, õppefilme ja videosid. Samuti juttude kuulamist, eakohaseid mängu, luuletuste õppimist, näpunukke, piktogramme, puslesid, rääkivaid seinu, looduskeskkonnas digivahendeid Bee-Bot roboteid, MTiny, Qobo robotigu.

Kõiksugu erinevad mängud, pildimaterjal, TV-ST multifilmid õpitud teemade kinnistamiseks, erinevad robotid, kõnelevad jutupliiatsid, rääkivad pesulõksud, erinevad mänguasjad, mis kõnelevad. Ise tehtud käsitöö näpunukud, käpiknukud jne. (Õ 20)

Pildid, raamatud, mänguasjad, erinevad mängud. /.../Youtubes on sobilikud sõnavara kinnistamiseks erinevad teemad, mis on tegelikult mõeldud eesti keele õppimiseks muu keelsetele lastele. (Õ 23)

Piltmaterjalid, tegevused digivahenditega (qobo, mTiny). (Õ 1).

Uuringus osalejad tõid välja, et sõnavara areng on väga individuaalne ning sõltub konkreetsest lapsest. Sõnavara hinnatakse vaatluse teel ning täites arengutabelit. Üldiselt vastati, et võrreldes varasemaga on seda ette tulnud, et lapsed hakkavad järjest hiljem rääkima. Toodi välja ka seda, et ollakse rahul kõne arenguga (on eakohane ning kevadeks päris hea).

Lapsed on arengult väga erinevad. /.../Tundub, et lapsed, kellega kodus on rohkem tegeletud, räägivad rohkem ja nende sõnavara on arenenum kui mõne teise eakaaslase oma, kelle vanematel pole aega lapsega rääkida ja mängida. /.../Paljusid lapsi kasvatavad tänapäeval arvutid ja telefonid. /.../Meie rühmas on lapsi, kes emakeele asemel kasutavad inglise keelseid väljendeid ja matkivad arvutimänge. /.../Sõnavara on kas väga halb või muukeelne. (Õ 21)

Igapäevaselt jälgitakse kõne arengut /.../Lisaks sügisesed individuaalsed kõnearenduseesmärgid ning kevadel nende kokku võtmine, vajadusel kohandamine. (Õ 8)

Kahjuks pean ütleva, toetudes oma pikale tööstaazile, et laste sõnavara on võrreldes varasemaga lausa madalseisus. /.../Rühmas on lapsi, kes 2a ja 8 kuu vanuselt ei ütle ühtegi sõna. /.../Mitmed 2a ei ütle peale „emme“ rohkem ühtegi sõna. (Õ 20)

Koostööd lapsevanematega peetakse väga oluliseks. Leitakse, et lapse kõne areng algab kodust ning lasteaed toetab. Tehes koostööd hakkab laps kiiremine ennast verbaalselt väljendama. Üksikud vastajad ei saa teha koostööd lastevanematega laste sõnavara arendamiseks kuna vanemad ei oska piisavalt eesti keelt. Üldjuhul siiski tehakse koostööd lapsevanematega.

Lastevanematel puudub tihti nõ võrdlusmoment ning nad ei mõista, mis on eakohane või mis vajaks arendamist. /.../Samas on ka ärevaid vanemaid, kes ei mõista, et lapse areng on väga hea, selleks on tore kui on võimalus lasteaia logopeediga koostööd teha, kes saab vanemaid nõustada. /.../Vanemaga koostööd tehes on võimalus panustada lapse sõnavara arendamisse, sest vanemal on võimalus veeta lapsega rohkem üks-ühele aega ning

kasutada seda näiteks raamatu ettelugemiseks, jutustamiseks jne. /.../Lasteaias, eriti sõimerühmas on üks-ühele aega enamasti vaid hommikuti ning õhtuti kui rühmas on vähem lapsi. (Õ 9)

Koostöö tegemiseks saadetakse lapsevanematele näiteks erinevaid õppevideosid, soovitatakse lugeda vastavat kirjandust erinevaid raamatuid ja artikleid, igapäevaste vestluste käigus erinevaid soovitusi andes, arenguvestlusi pidades, laste ja lasteaia tegemistest tagasisidet andes, vajadusel soovitatakse pöörduda tugispetsialistide poole.

Meie õpetajatena oleme spetsialistid ja lapse vanema tunneb oma last kodukeskkonnas. /.../Lapsed käituvad erinevates keskkondades erinevalt. /.../Seetõttu ongi oluline koostöö, et leida ühise eesmärgi saavutamiseks kõige tõhusamaid lahendusi lapse arengu toetamiseks. (Õ 15)

Peale kevadist arenguvestlust on seda hea teha, sest siis on aega lapsevanemaga vestelda ja faktidele tuginedes oma seisukohti põhjendada ja lapsevanemaid nõustada. (Õ 6)

Meil on sügisel, õppeaasta alguses lastevanematega arenguvestlused, kus nõustame vanemaid igal alal. /.../Lutist võõrutamine, pampersitest ära harjutamist, soovitame kõne arendamiseks erinevaid mängu, ette lugemist. (Õ 20)

Soovitan raamatud ja artikleid lugemiseks, räägin, kuidas lapsega suhelda ja mootiveerida teda vastamiseks. (Õ4)

Oluliseks peetakse koostööd veel logopeediga, eesti keele õpetajaga muu kodukeelega lastele, rühmameeskonnaga, tugispetsialistidega, kolleegidega, liikumis- ja muusikaõpetajatega, eripedagoogiga, abipersonaliga, lasteaia juhtkonnaga, perepesaga.

Tugispetsialistidega, kõik lapsega kokku puutuvad inimesed peavad omavahel tegema koostööd, et kõigil oleks last puudutav info ning kõik last puudutav oleks selge ja üheselt arusaadav kõigile osapooltele. (Õ 8)

Muusikaõpetajaga, kolleegiga, liikumisõpetajaga. (Õ 3)

Teiste õpetajatega (eriti algaja õpetaja), logopeediga, Perepesaga. (Õ 19)

3.2. Sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks kasutatavad digivahendid

Järgmisena sooviti teada, milliseid digivahendeid kasutavad õpetajad sõimeelaiste laste sõnavara arendamiseks. Küsimus jagunes viieks alaküsimuseks. Kui oluline on õpetajate arvates kasutada sõnavara arendamiseks erinevaid digivahendeid ja õppekeskkondi, kas õpetajad kasutavad laste sõnavara arendamiseks erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi. Milliseid digivahendeid ning õppekeskkondi kasutatakse laste sõnavara arendamiseks, millised eelised ja takistavad tegurid on sõnavara arendamiseks kasutada digivahendeid.

Uuringus osalevad õpetajad kasutavad erinevaid digivahendeid- ja keskkondi pigem toetava tegurina, rikastamaks laste sõnavara, motiveerides sõnavara arendamist, seega jääb lastele omandatu paremini meelde. Mitmed vastajad tõid välja ka selle, et ei ole oluline kasutada digivahendeid kuna väikelaste puhul on olulisem vahetu kontakt ümbritsevaga.

Arvan, et digivahendid ja õpikeskkonnad lihtsustavad kindlasti tänapäeval õpetaja tööd. /.../Digivahendid tõmbavad lapse tähelepanu ja panevad ennast kuulama. /.../Õppekeskkondades on õpetliku sisuga lood ja nende üle saab koos lapsega arutleda. /.../Kuna tänapäeva elu on üle kolinud telefonidesse ja arvutitesse, siis on see kaasaegne õppimise viis. /.../Mina kui vana kooli inimene arvan, et õppida saab ka digivahendeid kasutamata. (Õ 21)

Sõimelapse puhul mitte eriti, sest laps vajab vahetut kontakti. /.../Ta loeb suu pealt ja oluline oleks, et laps jäljendaks õpetaja kõnet ja liigutusi. /.../Kui laps on õpetaja eestvedamisel aktiivne, siis see hoiab lapse ärksa ja loob dialoogi võimaluse, mis arendab lapse suhtlemist. /.../Väikesele lapsele on oluline ka emotsionaalne pool. (Õ 6)

Kasutan vähesel määral ka ise mõningaid digivahendeid sõimes, kuid selle osakaal on üsna väike. /.../Kasutus suureneb kindlasti lapse vanuse kasvades, sest koolieelikutega oli digivahendite kasutus õppetegevuses üsna suur. (Õ 9)

Paljud vastajad ei kasuta laste sõnavara arendamiseks digivahendeid ja õppekeskkondi kuna pole võimalust, vajalikke vahendeid ja nende hinnangul on lapsed liiga väikesed. Mitmed õpetajad vastasid, et kasutavad digivahendeid- ja keskkondi ning peavad seda oluliseks, sest siis jääb lastele paremini meelde ning lastel on põnevam.

Sõimes väga palju sellele rõhku ei pane, sest digivahendid on lapse jaoks küll põnevad aga väikelapse jaoks ka liiga kiired. /.../Laps peab saama ka läbi tunnetuskeskuse teatud sõnu korrata ja tunnetada. /.../Liikumisel tuleb ka kõne kiiremini kui lihtsalt paigal seistes ja ekraani vaadates. /.../Näita, too, pane ja ütle on parem meetod. (Õ 14)

Jah ja ei. /.../Aegajalt kasutame vahendeid, millel laps peab mingi ettemõeldud eseme leidma. /.../Õppevideosid oleme kasutanud, millel on pausid, et sõnu korrata. (Õ 18)

Vastustest selgus, et lasteaedades kasutatakse sõimerühmades Robotigu Qobo, mTiny, fotoaparaati, Bee-Boti, jutupliiatsit, helisalvestatavaid pesulõkse, tahvelarvuteid, arvutit, telekat, LOLALA lastealaule, Ipadit, telefoni, Blue-Boti, interaktiivnetahvli, Matatalabi. Keskkonnana rühmaruumi, õuekeskkonda, Communicator 5, Canva, Learning Appsi, Alpa Kidsi, stop motion, Qizziz, Youtube.

Tahvelarvuti, telekas, Youtube LOLALA lastelaulud nt. potilaul, erinevad multikad nt."Jänkujuss", loodusepildid, linnud, loomad, erinevad muinasjutud. (Õ 21)

Bee-bot, blue-bot, jutupliiats. /.../Keskkondadest stop motion keskkonnas tehtud animatsioonid, salvestavad pesulõksud, tahvelarvutid. (Õ 2)

Communicator 5, tahvelarvutis olevad erinevad õppemängud, Canva keskkond, Learning apps, Alpa kids jms. (Õ 8)

Interaktiivnetahvel, Bee-Bot, Blue-Bot, Matatalab, ALPA, LearningApps, Qizziz. (Õ 10)

Sõnavara arendamiseks kasutatavate digivahendite eelistest toodi välja, et need motiveerivad lapsi, pakuvad lastele huvi, lapsed saavad kuulduid sõnu korrata, saab nähtud ja kuulnud, sõnadega seoseid luua, samas laiendab sõnavara, on hea õpetamise mitmekesistamiseks, köidab last, on

lapsel põnev, hea kasutada õpitu kinnistamiseks. Mõningad õpetajad tõid välja seda, et ei ole eeliseid.

Ei oska eelist välja tuua. /.../Vaatomata sellele, et tahan ajaga kaasas käia ja kasutan digivahendeid. /.../Olen vanakooli inimene ja kasutan palju erinevaid mängu, pildimaterjali, lavastusmängu sõnavara arendamiseks. (Õ 20)

Ma ei poolda eriti digivahendite kasutamist laste sõnavara täiendamiseks, sest vahetu suhtlus on emotsionaalsem ja last harivam. (Õ 6)

Laps kuulab, näeb ja sellega loob seoseid sõnadega ning kergem õpib ja laiendab sõnavara. (Õ 5)

Digivahendid pakuvad lastele huvi ning teevad õppemängu mitmekesisemaks. (Õ 9)

Sõnavara arendamiseks kasutatavatest digivahendite puudusteks toodi välja, et õpetajad ei oska neid kasutada, puuduvad selleks piisavad teadmised. Põhjustena toodi välja laste vanust, võib tekitada lastes sõltuvust, puudub suhtlemisvõimalus ja raske hoida sõimeealiste laste tähelepanu. Selles vanuses on lapse taju, mälu ning mõtlemine arenemas, ununeb õpieesmärk, digivahendeid pole piisavalt, haridusrobotid liiga kiired, laps ei jõua regeerida. Lisaks toodi välja liigset ekraani kasutust, oskamatus, aja puudust millal ja kust ostida erinevaid digikeskkondi, teadmatus kuidas neid kasutada, sõimeealised lapsed ei suuda keskenduda.

Laste tähelepanuvõime on üsna lühiajaline. /.../Digitegevusi saab selles vanuses teha väiksemate gruppidega või individuaalselt, mis pole sõimes kõige lihtsam, sest lapsed vajavad kõik tähelepanu (personali puudus, sest teine inimene rühmas ei saa üksi kõikide teistega tegeleda samal ajal). /.../Samas pole digivahendite kasutamine suurel määral ka mõistlik, sest lapse taju, mälu, mõtlemine on alles arenemas ning olulisemad on reaalsed stiimulid ning reaalsed asjad. /.../Ka pildi vaatlus (või liitreaalsuse kaudu vaatlus) pole niivõrd otstarbekas selles eas kuivõrd päris ese, mille omadusi laps saab kompida, maitsta, haista. (Õ 9)

Laps vajab vahetut suhtlust, sest mõningates kodudes antakse lapsele väga kergekäeliselt nutiseade pihke, et see võimaldaks lapsevanematel rahulikult oma tegemisi teha. (Õ 6)

Liikuv vahend võib palju rõõmu tekitada nii, et ununeb mis õpieesmärk on. (Õ11)

3.3. Erinevad lõimitud õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimise viisid/meetodid kasutades digivahendeid

Järgmisena uuriti, milliseid erinevaid digivahendeid kasutatakse lõimitud õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimise viisidena ja meetoditena. Küsimus jagunes seitsmeks alaküsimuseks. Kui oluline on kasutada õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimisel digivahendeid ning õppekeskkondi laste sõnavara arendamiseks. Kuidas õpetajad kasutavad erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi õppe- ja kasvatustöös laste sõnavara arendamiseks. Kui oluline on õpetajate arvates ning kuidas lõimida digivahendite ning õppekeskkondade kasutamist erinevate valdkondadega laste sõnavara arendamiseks. Kui tihti kasutavad õpetajad kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustöös erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi laste sõnavara arendamiseks. Kas õpetajad kasutavad laste sõnavara arendamiseks digivahendeid ning õppekeskkondi lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes kogu rühmaga korraga või väikestes alagruppides ning milliseid koostöö vorme õpetajate arvates on võimalik kasutada sõimeealiste lastega sõnavara arendamiseks kasutades digivahendeid ja õppekeskkondi.

Uuringus osalenud õpetajad leidsid, et järjest olulisem on kasutada õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimiseks digivahendeid ja õppekeskkondi, et arendada laste sõnavara. Digimaailm muutub ja areneb, seega oleneb õpetaja valmisolekust, teadmistest ja huvist, kuidas hoida laste tähelepanu. Tegevuste läbiviimise meetodid digivahenditega peetkase küll oluliseks, kuid mitte esmatähtsaks, see on hea võimalus siis, kui tegevus on piisavalt läbimõeldud.

Kindlasti on väga oluline, eriti kui lapsel näiteks puudub motivatsioon keelt omandada (nt paljud Ukraina lapsed), kuid digivahendi kasutamine pakub lapsele huvi ning õppimine toimub mänguliselt. /.../Siiski arvan, et ka sõimerühmas võiks toimuda mõne lihtsama digivahendi kaudu sõnavara arendamine, kuid selle osakaal ei tohiks olla liiga suur. /.../Tahvikraani kasutus (väljaarvatud nõ teleri/arvuti ekraani) võiks sõimes olla väga väike, kuid mõningad robotika vahendid on selles vanuses sobivad. /.../Sõimes on väga erineva vanusega lapsed (vähemalt minul) ning kindlasti ei teeks ma digivahenditega 1,5

aastasega samu tegevusi nagu 3,5 aastastega, kes oskavad juhendamisel juba ise teatud tegevusi robotika valdkonnas teha. (Õ 9)

Tänapäeval on muutunud digivahendid väga oluliseks, kuna palju kättesaadavat materjali on just arvutites. /.../Arvan, et vanemaealistel õpetajatel on kogunenud oma tööaja jooksul palju materjali, mis on aktuaalne ka tänapäeval, kuid noorem põlvkond soovib kindlasti kasutada kaasaegseid õpikeskkondi ja digivahendeid oma töös. (Õ 21)

Sõimelaps vajab eelkõige vahetut suhtlust. /.../Vanemates rühmades oleks digivahendite kasutamine juba mõeldavam. (Õ 6)

See on hea võimalus, aga on vaja teha seda läbimõeldult. (Õ 13)

Paljud, kirjalikele intervjuu küsimustele vastanud õpetajad arvavad et, ei ole oluline digivahendite kasutamine lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühmas. Erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi õppe- ja kasvatustöös laste sõnavara arendamiseks kasutatakse vastavalt kuu või nädala teemale. Õpetajad mõtlevad välja erinevaid mängu ning lugusid, kasutatakse laulude kuulamiseks, erinevates tegevuskeskustes õppetegevuse rikastamiseks, hommikuringides sõnavara kinnistamiseks. Veerand vastajates töid välja, et ei kasutagi erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks.

Nagu eelnevalt mainisin, siis youtubes on väga head videod sõnavara kinnistamiseks erinevatel teemadel. /.../Kui oleme tegevuses teema läbi võtnud, siis saame youtubes vastava teema juures kinnitust, kas laps tunneb selle asja/olukorra ja nimetab seda või osutab sellele. (Õ 23)

Loon erinevaid mängu, jutustan vahenditega lugusid. Näiteks lisan bee-botile külge muinasjututegelasi, kes siis liiguvad. (Õ 2)

Otsin õppevideo nädalateema järgi, laule kasutan ka. (Õ 3)

Enamus uuringus osalejatest pidasid oluliseks lõimida digivahendeid ning õppekeskkondi erinevate valdkondadega sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks, pidades lõimimist keeleõppeks kõige mõistlikumaks viisiks, sest lõimimine muudab õppetegevused rikkalikumaks ning põnevamaks. Veerand õpetajatest ei pidanud oluliseks lõimida digivahendite ja

õppekeskkonde lõimimist teiste valdkondadega, sest peavad sõimeealisi lapsi liiga väikesteks ning leiavad, et sellises vanuses lastele on parem, kui laps saab kasutada kõiki oma meeli.

Tehnoloogiaga rikastatud mängude kasutamine erinevate valdkondadega sõnavara arendamiseks on kindlasti oluline, et tekitada lapses huvi tegevuse vastu ning laps omandab sõnavara mängides. /.../Ka õppekeskkondade kasutamine on mõningal määral tähtis, näiteks, et arendada lapse digipädevust, kuid õppekeskkondade ja nutiekraanide kasutus võiks suureneda lapse kasvades ning olla sõimerühmas pigem minimaalne. (Õ 9)

Arvan, et kui kasutatakse digivahendeid, siis on oluline lõimida oma tegevused. /.../Kui näiteks teemaks on kevadlinnud ja laps joonistab kuldnokka, siis on hea näidata ka telekast missugune näeb välja kuldnokk. /.../Hea on näidata, kus ta pesitseb, mida sööb jne. /.../Arvan, et nähtu kinnistab ja arendab. /.../Hiljem saab laps rääkida, mida ta joonistas ja nägi. (Õ 21)

Ei pea oluliseks. /.../Olen ikka seda meelt, et laps peab saama katsuda, nuusutada, maitsta, vaadata. (Õ 23)

Digivahendeid ning õppekeskkondade kasutamist laste sõnavara arendamiseks saab lõimida erinevate valdkondadega. Enamus vastanud õpetajatest leiab, et digivahendeid ja õppekeskkondade kasutamist sõnavara rikastamiseks kasutatakse interaktiivseid õpikuid, grammatika, uute sõnade ning häälduste õppimise huvitavamaks tegemiseks kasutatakse arvutit ja tahvelarvutit. Leitakse, et erinevad matemaatika õppimiseks mõeldud rakendused aitavad lastel omandada matemaatilisi mõisteid, erinevate keeleõppemängude kasutamine toetab laste keeleõpet. Digivahendeid ning õppekeskkondi saab kaustada õuesõppena, kuid selleks tuleb õpetajatel ise leida vastavalt lapse vanusele sobivad vahendid ning keskkonnad.

Kasutada tahvelarvuteid või arvuteid, et tutvustada lastele uusi sõnu, hääldust ja grammatikat. /.../Näiteks saab kasutada interaktiivseid õpikuid, mis sisaldavad sõnavara harjutusi. /.../Digitaalsed lugemisrakendused võimaldavad lastel lugeda e-raamatuid ja kuulata lugusid. /.../Digitaalsed matemaatikamängud aitavad lastel õppida matemaatilisi mõisteid ja sõnu. /.../Arvutist saab vaadata loomade ja taimede pilte ning õppida nende nimetusi. /.../Digitaalsed ekskursioonid võimaldavad lastel uurida erinevaid kohti ja keskkondi, laiendades seeläbi sõnavara. (Õ 2)

Digivahendeid saab edukalt ka õues kasutada, annab võimaluse ka eesti keele, matemaatika ja kunsti tegevusi õues teha. /.../Muusikat ja liikumist ka. (Õ 10)

Digivahendid oleksid mõningatel juhtudel õppetgevuse rikastamiseks. (Õ 6)

Lõimitud õppe- ja kasvatustöös kasutatakse digivahendeid ja õppekeskkondi laste sõnavara arendamiseks kirjalikudele intervjuu küsimustele mõned vastanud õpetajad olid seisukohal, et lõimitud õppe- ja kasvatustöös digivahendeid ja õppekeskkondi laste sõnavara arendamiseks sõimerühmas üldse ei kasutata. Neli vastanud õpetajat kasutavad mõned korrad kuus, ja mõned korrad nädalas ning ülejäänud vastajad kasutavad igapäevaselt.

Sõimerühmas kasutan digivahendeid (robotika vahendid) umbes 2-4 korda kuus, kuid ilmselt kevade lähenedes see osakaal suureneb, sest lastel on esmased eneseteenindsuskused omandatud ning nad tunnevad digivahendite vastu suurt huvi. (Õ 9)

Digivahendeid kasutan nii 1-2 korda nädalas. /.../Eesmärk ei ole otseselt sõnavaraga seotud. (Õ 18)

Teen seda oma rühmaga igapäevaselt. /.../Lõimin õppetegevusi igapäev, digivahendit kasutan 2-3x nädalas. (Õ1)

Sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks kasutatakse digivahendeid ning õppekeskkondi lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes kogu rühmaga korraga kui ka väiksestes alagruppides olenevalt õpieesmärgist.

Kasutame kogu rühmaga. /.../Kuna televiisor on tahvli kõrval, siis lapsed istuvad oma kohtadel ja vaatavad ning kuulavad vaikselt. /.../Arutelu või lõimitud tegevus tuleb peale video vaatamist. (Õ 21)

Kasutan neid nii ja naa, oleneb olukorrast, kui osad lapsed ujumas siis teistega teen õppetegevusi siis väiksem grupp. /.../Muudel juhtudel kõik koos. (Õ 10)

Kogu rühmaga kasutan siis, kui lapsi on vähem kohal, seega väiksemates gruppides või lausa individuaalselt. (Õ 9)

Sõimeealiste lastega sõnavara arendamiseks kasutades digivahendeid ja õppekeskkondi kasutatakse rohkem laps-täiskasvanu koostöövormi. Vastustest selgus aga, et õpetajad proovivad kasutada ka laps-laps koostöövormi.

Sõimerühmas ikkagi pigem laps- täiskasvanu. (Õ 2)

Mõlemat, vahest on lapsed oskuslikumad eakaaslast õpetama kui õpetaja. (Õ 10)

Arvan, et mõlemaid eelnimetatud koostöövorme. /.../Täiskasvanu küsib, laps näitab või nimetab. /.../Laps-laps koostöövormi puhul peab üks laps oskama rääkida, et oskaks küsida. (Õ 23)

Järgnevalt käsitletakse läbiviidud uurimistöö tulemusi ja võrreldakse neid teoreetilises peatükis välja toodud autorite seisukohtadega.

Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada õpetajate teadlikkus digivahendite ning nende kasutamise kohta lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul.

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada millised on sõimerühma õpetajate teadmised sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks lõimitud õppe- ja kasvatustöös digivahendite abil nende endi hinnangul.

Uuringus osalenud õpetajad toetavad endi hinnangul sõimeealiste laste kõne arengut. Vastajate arvamusel on see selleks, et lapsed õpiks ennast väljendama verbaalse suhtlemise teel teiste laste kui ka õpetajatega. Sõimeealiste laste õpetajad on teadlikud, et laste sõnavara arendamine eesti emakeele kui ka muu kodukeelega laste puhul toimub läbi erinevate mängude (laulumängud, ringmängud, näpumängud, rollimängud) mängimise, piltide ja raamatute vaatamise teel, erinevate juttude ja luuletuste lugemise, erinevate žestide, osutamise ja sõnade kordamise teel.

Toki & Pange (2010) leiavad samuti, et viibimine rikkas keelekeskkonnas toetab lapsi sõnade õppimisel. Vestlused, huvitavate lugude kuulamine ja õpetajate poolsed selgitused, digivahendite kasutamine õppetöös on tugi laste keele arengule. Keele areng on tihedalt seotud suhete ja lapse varajaste kogemustega.

Bakalaureusetöö raames koostatud kirjlikele intervjuu küsimustele vastajad on teadlikud, et muu kodukeelega laste puhul kasutatakse rohkem kordusi, lähenetakse rohkem individuaalsemalt. Kui õpetajad näevad, et laps ei saa aru mida korduvalt öeldud on, siis kasutatakse osutamist ning kehakeelt. Oluline on anda aega ning mitte liialt kiirustada ning sundida tagant. Uuringus osalenud

Õpetajad on arvamusel, et laste sõnavara areng on väga individuaalne ning sõltub konkreetsest lapsest.

Ka Syahputra (2023) viitab sellele, et keele omandamine algab kuuldu nähtu ja praktiseerimise kaudu ning see mõjutab laste sõnavara arengut. Erinevad pildid, objektid ja helid toetavad laste sõnavara arengut.

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada missuguseid digivahendeid kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul.

Uuringus osalenud sõimeealiste laste õpetajad kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks selliseid digivahendeid ja õppekeskkondi: robotigu Qobo, mTiny, fotoaparaati, Bee-Boti, jutupliiatsit, stop motion keskkonda, helissalvestatavad pesulõksulõkse, tahvelarvuteid, arvutit, smart tahvlit, telefoni, keskkonnana rühmaruumi, õuekeskkonda, Communicator 5, Canva, Learning Appsi, Alpa Kidsi, Blue-Boti, interaktiivnetahvlit, Matatalabi, Qizziz, Youtube, telekat, LOLALA lastealaule, Ipadit.

Õpetajate kasutatavate vahendite hulgas on mitmeid robootikavahendeid, mille sisse toomist õppetöösse rõhutas ka Kozlov (2022), kes väitis, et nende abil on võimalik parandada keeleoskust. Lisaks Soonvald (2021) leidis Tartu lasteaedades kasutatakse Bee-Bot ning Sphero Bolt roboteid selleks, et laste üldoskusi arendada (lapsed õpiksid kaaslastega koostööd tegema, arvestama üksteisega ning ootama oma korda).

Uurimistöös tuli välja, et sõimeealiste laste õpetajad kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustöös lisaks digivahenditele ning õppekeskkondadele ka palju pildimaterjale, rääkivaid seinu, õuekeskkonda, raamatuid, mõtlevad ise välja erinevaid mängu, lugusid.

Hilkemeijer (2023) toob avaldatud artiklis välja, et arenev kirjaoskus on üks õppevaldkondadest, mida IKT kasutamine võib oluliselt edendada. Digiühiskonnas on digitehnoloogiate areng muutnud trükipõhise kirjaoskuse olemust. See tähendab, et IKT-d saab integreerida õpetamisse ja õppimisse, et muuta kirjaoskuse arengut alushariduses.

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti teada saada kuidas kasutavad digivahendeid lõimitud õppe- ja kasvatustöös sõimerühma õpetajad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul.

Bakalaureusetöö raames läbiviidud uuringust selgus, et sõimeealiste laste õpetajad kasutavad lõimitud õppetegevustes kas väikestes alagruppides või terve rühmaga koos erinevaid salvestamise ning taasesituse digivahendeid, lisaks veel erinevad haridusroboteid ning õppekeskkondi rikastamaks laste sõnavara arendamiseks planeeritud õppetegevusi.

Hurkadli, (s.a.) toob välja, et kõne salvestamise ja taasesituse funktsioonide abil saab täiustada suulise keele arendamist, mis keskendub kuulamis- ja kõneoskustele. Kui tehnoloogiat kasutatakse õigesti ja vastutustundlikult, võib see aidata vastata kahe keele õppijate individuaalsetele vajadustele ja suurendada nende õppimisvõimalusi.

Bakalaureusetöö raames läbiviidud uuringust selgus, et paljud sõimeealiste laste õpetajad ei kasuta õppetegevustes digivahendeid just sellepärast, et kardetakse planeeritud õpieesmärgi mitte täitumist. Selgus ka see, et peetakse oluliseks sõimeealiste laste puhul vahetut kontakti ning seda, et lapsed saaks õppetegevusts realselt kõiki oma meeli kasutada.

Nemeth (2015:lk 1–2) toob esile, et enne mistahes seadme, tarkvara või rakenduse valimist on oluline mõelda seda kasutama hakkavate laste arengutasemele ja vanusele. Õpetajana on oluline teada, millised on sinu õpieesmärgid ja kuidas oma lapsi nende saavutamisel toetada. On väga oluline, et tehnoloogia ei asendaks muid olulisi varajases lapsepõlves tegevusi, nagu loovmäng, uurimine, sotsiaalne suhtlus või vestlus.

Käesolevast uurungust selgus veel, et need sõimeealiste laste õpetajad, kes kasutavad lõimitud õppe- ja kasvatustöös erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi, teevad seda väga teadlikult ning arvestavad laste vanusega ning arengutasemega.

Kanero ja Geçkin (2018).toovad välja, et tehnoloogia kasutamine alushariduses on pälvinud märkimisväärset tähelepanu, kuna digitaalsed seadmed (nt nutitelefonid ja tahvelarvutid) on arenenud ja integreeritud laste ellu.

Hurkadli (s.a.) peab oluliseks, et arengu seisukohalt sobiva tehnoloogia kasutamine aitab väikelastel kasvada ja õppida. Lapsed saavad tehnoloogia abil avastada uusi maailmu, uskuda ja

aktiivselt osaleda lõbusates ja väljakutseid pakkuvates tegevustes. Hurkadli (s.a.) lisab veel, et lapsed saavad tundma õppida tehnoloogiat ning kasutada neid mängimiseks, probleemide lahendamiseks ja erinevateks rollimängudeks.

Neljanda uurimisküsimusega sooviti teada saada õpetajate hinnanguid eeliste ja puuduste kohta digivahendite kasutamisel sõnavara arendamiseks sõimeealistel lastel.

Uuringus osalenute õpetajate arvates võib eelisteks välja tuua selle, et läbi youtube keskkonna esitatud eakohaseid lastelaule hakkavad sõimeealised lapsed jäljendama. Pärast korduvat sama laulu kuulamist jäävad lastele laulusõnad meelde ning nad hakkavad sõnu järgi kordama ning lõpuks kaasa laulma. Seeläbi on võimalik sõimeealiste laste sõnavara arendada.

Varthana Kumars & Kumarcs (2023) tõid välja selle, et tehnoloogia abil saab õpetada lastele loendamist, lugemist, kirjutamist, värve, erinevate helide kuulamist ning ära tundmist ja erinevate kujundite ära tundmist ja sobitamist.

Uuringus osalenud õpetajad tõid veel eeliseks, et tuues lõimitud õppe- ja kasvatustöösse digivahendite kasutamise, muudab õppetegevused mitmekesisemaks ning lastele huvitavamaks.

Varthana Kumars & Kumarcs (2023) tõid oma uuringus välja, et tehnoloogia kasutamine lasteaias aitab kaasa sotsiaal-emotsionaalsete pädevuste arenemisele. Tänu tehnoloogiale saab muuta erinevaid õppe- ja kasvatustegevusi kõikidele lastele meeldivaks. Lisaks eelnevale tõid autorid välja ka selle, et tehnoloogia kasutamine aitab lastel erinevaid seoseid luua ning tänu tehnoloogia kasutamisele saab muuta õppe- ja kasvatustegevusi huvitavamaks, et lapsed naudiksid õppimist ning muutuks õppimine efektiivsemaks.

Samuti toob Regoli (2018) välja tehnoloogia kasutamise eelised: tehnoloogia pakub lastele harivat meelelahutust, lastel on juurdepääs rohkemale teabele, valmistab lapsi ette tulevikuks, tehnoloogia kasutamine parandab käe-silma koordineerimist, lastel on selle tõttu palju võimalusi keeleoskuse arendamiseks.

Kozlov (2022) uuringute tulemusel selgus, et haridusrobotite kasutamine toetab eriti matemaatika ja eesti keele kui teise keele valdkonnas eesmärkide täitumist. Selle uuringu autor lisab veel, et

peamiselt kasutatakse õpperoboteid õppemängude läbiviimiseks. Positiivseteks külgedeks toodi välja läbi mängu õppimist ja loogilise mõtlemise arendamist.

Tehnoloogia kasutamisel on omad eelised ning puudused/ohud. Kirjalikele intervjuu küsimustele vastajad toovad välja tehnoloogia kasutamise puudused. Lasteaegades pole piisavalt digivahendeid (haridusroboteid). Sõimeealistel lastel kaob kiiresti tähelepanu, püsivus väike ning nad ei suuda pikka aega keskenduda. Digivahendite kasutamise juures võib ununeda õpieesmärk. Nõuab õpetajalt ettevalmistust ning mõtlemist kuidas, kui kaua, kui tihti, milliste eesmärkideni jõuda jms.

Kozlov (2022) toob oma bakalaureusetöö probleemiks selle, et haridusroboteid kasutatakse õppetegevustes harva, kuna puudub piisav teadlikkus ja oskus.

Regoli (2018) toob oma uuringus välja tehnoloogia kasutamisega seotud ohuks, et loova mõtlemise puudus kahandab lõpuks last tajuma reaalselt ümbritsevat maailma ning lõpetab nende päriselus osalemise, eelistatakse selle asemel tehnoloogia poolt pakutavaid fantaasiamaailmu.

Uuringus osalenud sõimeealiste laste õpetajad arvavad, et digivahendite kasutamisel on oht sõltuvuse tekkimisel.

Ka Kozlov (2022) toob digivahendite kasutamise õppetöös negatiivseks küljeks sõltuvuse tekkimist.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada õpetajate teadlikkus digivahendite ning nende kasutamise kohta lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks nende endi hinnangul.

Seda teemat oli vaja uurida sellepärast, et varasemaid uuringuid sõimeealiste laste sõnavara arendamise olulisust kasutades selleks digivahendeid ning õppekeskkondi oli vähe ja väga raske leida. Sellepärast uurimistöö teooria peatüki maht jäi kesiseks. Aga selleks, et õppetegevusi lastele põnevamaks muuta ning rikastada õppetööd on oluline lõimida digipädevuse valdkonda õppekasvatustöösse ka sõimeealiste laste puhul.

Uurimistöö eesmärgini jõudmiseks püstitati järgmised uurimisküsimused: sõimerühma õpetajate teadmised sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks, sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks kasutatavad digivahendid ning erinevad lõimitud õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimise viisid/meetodid kasutades digivahendeid, õpetajate hinnangud eeliste ja puuduste kohta digivahendite kasutamisel sõnavara arendamiseks sõimeealistel lastel.

Andmekogumismeetodiks kasutati kvalitatiivset meetodit, selleks koostati kirjalikud intervjuu küsimused ning valimina kasutati lihtsat juhuvalimit, selleks saadeti maakonniti üle Eesti lasteaedadesse e-kiri.

Uurimistulemustes selgus, et laste sõnavara on oluline arendada juba varajases eas. Õpetaja saab sõnavara toetamiseks lõimida erinevaid õppevaldkondi. Selleks, et õppetegevused oleksid rikkalikumad ning lastele põnevamad on oluline lõimida õppetegevuste läbiviimisse digipädevusealuseid (erinevaid õppekeskkondi ning digivahendeid). Siiski tuli välja ka see, et osades sõimerühmades ei peeta oluliseks kasutada erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi kuna olulisemaks peetakse vahetut kontakti lapsega. Toodi välja ka see, et lapsele on parem reaalselt kõiki oma meeli tegevuse käigus kasutada. Selgus, et osad sõimerühmade õpetajad ei kasuta üldse digivahendeid õppetegevustes, kuid need, kes kautavad kas igapäevaselt, paar korda nädal või mõned korrad kuus, peavad väga oluliseks lõimida erinevaid õppevaldkondi ning kasutada õppetegevustes ka sõimeealiste lastega erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi.

Tulemusest saame järeldada seda, et need, kes peavad oluliseks ning kasutavad sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks erinevaid õppekeskkondi ning digivahendeid, oskavad kasutada teadlikult nii, et lapse sõnavara oleks rikkalikum ning areng märgatav ja seejures ka lastele õppetegevused põnevamad/mitmekesisemad. Need, kes seda oluliseks ei pea, ei kasuta ega ei soovigi, kuna arvavad, et sõimeealised lapsed on liiga väikesed, saavad kodus niigi liiga palju ekraani taga olla ning lapsed ei suuda keskenduda ja õpiesmärk võib jääda saavutamata. Järeldada saame ka seda, et need kes väga oluliseks ei pea, siiski kasutavad selleks, et ajaga kaasas käia ning lastele vaheldust pakkuda ja õppetegevused huvitavamaks muuta.

Tänu valitud kvalitatiivsele meetodile ning selleks koostatud kirjalikele intervjuu küsimustele, sai uurimistööks püstitatud eesmärk saavutatud. Kuigi lihtsa juhuvalimi teel kirjalikele intervjuu küsimustele vastajaid oli üle Eesti kohta liiga vähe, sai siiski jõuda tulemusteni ning teha sellest vajalikud järeldused. Valitud meetod sobis antud uurimistöö puhul, kuna tänu sellele sai kirjalikud intervjuu küsimused koostatud nii, et vastajad saaksid oma arvamust avaldada. Vastata nii nagu nad soovivad, jäädes täielikult anonüümseks ning said valida kas soovivad osaleda uurimistöös ja vastata kirjalikele intervjuu küsimustele või mitte.

Uurimistöö kitsaskohtadeks olid esiteks töö teooria osasse erinevate lõputööde, teadusartiklite ning varasemate uurimuste leidmine. Valitud teema kohta ei leidunud piisavalt materjali. Teiseks kirjalike intervjuu küsimustele vastajate leidmine, kuigi valmi maht oli suur. Alles pärast teistkordset e-kirja saates, hakkas vastuseid järjest juurde lisanduma.

Ettepanekud uurimistulemuste rakendamiseks või edasisteks uurimusteks oleksid:

- Lasteaedade juhid võiksid rohkem innustada sõimerühmas töötavaid õpetajaid kasutama lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes laste sõnavara arendamiseks juba majas olemasolevaid digivahendeid.
- Lasteaedade juhid võiksid tagada, et ka staažikamad õpetajad oleksid digiteadlikumad ning julgustada neid ajaga, muutustega kaasas käima.
- Lasteaedade juhid võiksid tagada võimalusel, et nende töökohas oleks piisavalt ja erinevaid digivahendeid, mida sõimeealiste laste õpetajad kasutada saaksid.

KASUTATUD KIRJANDUS

Abbadia, J. (2023). Mis on erinevus: Kvalitatiivne vs. kvantitatiivne uuring?
<https://mindthegraph.com/blog/et/kvalitatiivne-vs-kvantitatiivne-uuring/>

(viimati vaadatud 13.04.2024)

Hilkemeijer, M. (2023). 10 Creative Play-based Learning Activities for Preschoolers.

<https://www.linkedin.com/pulse/10-creative-play-based-learning-activities-michael-hilkemeijer>

(viimati vaadatud 04.02.2024)

Hilkemeijer, M. (2023) Technology and Language Development in ECE.

[https://www.linkedin.com/pulse/technology-language-development-ece-michael](https://www.linkedin.com/pulse/technology-language-development-ece-michael-hilkemeijer?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card)

[hilkemeijer?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card](https://www.linkedin.com/pulse/technology-language-development-ece-michael-hilkemeijer?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card)

(viimati vaadatud 04.02.2023)

Hurkadli A. (s.a.). Guiding Principles for Use of Technology with Early Learners.

<https://tech.ed.gov/earlylearning/principles/> (viimati vaadatud 21.04.2024)

Kanero, J., Geçkin V. (2018). Social Robots for Early Language Learning: Current Evidence and Future Directions.

<https://srcd.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/cdep.12277> (viimati vaadatud 23.10.2023)

Konijn A. E., Jansen B. jt. (2022). Social Robots for (Second) Language Learning in (Migrant) Primary School Children.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s12369-021-00824-3> (viimati vaadatud 25.10.2023)

Kothari, C. R. (2004). Research Methodology. Methods and Techniques. NEW AGE INTERNATIONAL.

Kozlov, L. (2022). Lasteaiaõpetajate arusaamad õpperobotite rakendamise vajalikkusest ja võimalustest ühe Ida-Virumaa linna lasteaegade näitel. Bakalaureusetöö. Narva: Tartu Ülikool Narva Kolledž.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/85729/Kozlov_bak.pdf?sequence=1&isAllowed=y

(Viimati vaadatud 10.10.2023)

Kutsekoda, (2020). Kutsestandardid: Õpetaja tase 6

<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10824210/>

(Viimati vaadatud 09.10.2023)

- Laherand, M. L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: OÜ infotrükk.
- Moorhouse, L.B. & Yan, L. (2023) *Use of Digital Tools by English Language Schoolteachers*
<https://www.mdpi.com/2227-7102/13/3/226> (viimsti vaadatud 26.10.2023)
- Nair, R.S. (2019). A success or a failure for school improvement, a discussion base on malaysian context.
<https://docsdrive.com/pdfs/medwelljournals/sscience/2019/9-18.pdf>
(viimati vaadatud 24.02.2024)
- Nemeth, K. N. (2015). Integrating Tehnology into Early Learning.
https://www.edc.org/sites/default/files/uploads/Integrating-Technology-Brochure_English.pdf
(viimati vaadatud 02.02.2024)
- Regoli, N. (2018). 16 Pros and Cons of Children Using Technology.
<https://connectusfund.org/16-pros-and-cons-of-children-using-technology> (viimati vaadatud 10.02.2024)
- Relve, K. (2011). Andmete kogumise meetodid.
<https://uurimistoodevormistamine.wordpress.com/uurimuse-loogika/andmete-kogumise-meetodid/> (viimati vaadatud 13.04.2024)
- Riigi Teataja, (2008). Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772> (Viimati vaadatud 11.10.2023)
- Rämmer, A. (2014) Valimi moodustamine.
<https://samm.ut.ee/valimid> (viimati vaadatud 13.04.2024)
- Soonvald, K. (2021). Robootikavahendid ja nende kasutamise eesmärgid 2-3 aastaste laste rühmas nelja Tartumaa lasteaia näitel - bakalaureusetöö Tartu Ülikool.
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/72937/Soonvald_Kristiina_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Viimati vaadatud 13.10.2023)
- Stanberry, K. (s.a.). Understanding Language Development in Perschoolers
<https://www.getreadytoread.org/early-learning-childhood-basics/early-childhood/understanding-language-development-in-preschoolers> (viimati vaadatud 14.05.2024)

Sword, R. (2021). Supporting Language Development in the Early years.
<https://www.highspeedtraining.co.uk/hub/supporting-language-development-in-the-early-years/>
(viimati vaadatud 14.05.2024)

Syahputra, R. (2023). EVOCE Robot: Developing Prototypes and Teaching Young Learners English Vocabulary.
<https://www.hindawi.com/journals/jr/2023/8835799/> (viimati vaadatud 20.10.2023)

Tagel, K. (2021). 2 – 7 aastaste laste sõnavara arendamine digitehnoloogia toel. Magistritöö. Tallinn: Tallinna Ülikool.
<https://www.etera.ee/zoom/158097/view?page=1&p=separate&search=2-3%20aastased&tool=search&view=0,681,2481,2827> (Viimati vaadatud 08.10.2023)

Tinn, M. (2019). Kvalitatiivsed meetodid uurimistöös.
<https://etag.ee/wp-content/uploads/2022/08/Kvalitatiivsed-meetodid-uurimistoos.pdf>
(viimati vaadatud 26.04.2024)

Toki, E. I. & Pange, J. (2010). E-learning activities for articulation in speech language therapy and learning for preschool children.
[file:///C:/Users/37255/OneDrive/T%C3%B6%C3%B6laud/1-s2.0-S1877042810007184-main%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/37255/OneDrive/T%C3%B6%C3%B6laud/1-s2.0-S1877042810007184-main%20(1).pdf) (Viimati vaadatud 15.10.2023)

Varthana Kumar s, B. & Kumar cs, C, jt, (2023). Importance of Teaching Kindergarten Kids about Technology.
<https://varthana.com/school/importance-of-teaching-kindergarten-kids-about-technology/>
(viimati vaadatud 27.10.2023)

Vulchanova, M. & Baggio, G. jt. (2017). Editorial: Language Development in the Digital Age.
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fnhum.2017.00447/full>
(viimati vaadatud 27.10.2023)

Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes.
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/3538e168-6012-4e90-8484-4bb59be8b14a/content>
(viimati vaadatud 26.04.2024)

LISA 1.

Kirjalikud intervjuu küsimused sõimeealiste laste õpetajatele

Tere!

Olen Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduste valdkonna Narva Kolledži, “Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas” üliõpilane Kärt Nõlvaku ning kirjutan oma bakalaureusetööd teemal „Sõimeealiste laste õpetajate teadlikkus ja arvamused sõnavara arendamise kohta kasutades lõimitud õppe- ja kasvatustöös digitehnoloogiat“.

Olen tänulik, et olete nõus panustama minu lõputöö valmimisse ning vastate allolevatele küsimustele.

Taustaandmed:

Teie vanus:

Teie haridus:

Teie tööstaaž:

Laste vanus Teie rühmas:

Esimene uurimisküsimus

Sõimerühma õpetajate teadmised sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks

1. Miks on oluline sõnavara arendamisega alustada juba sõimerühmas?
2. Kuidas toimub eesti emakeelega ning muu kodukeelega laste sõnavara arendamine sõimerühmas?
3. Kas ja millised erinevused on sõimerühmas laste sõnavara arendamisel muu kodukeelega ja eesti keele kui emakeelega lastel?
4. Milliseid õppevahendeid kasutate laste sõnavara arendamiseks?
5. Kuidas hindate laste sõnavara arengut?
6. Kas ja miks on oluline/ei ole oluline teha koostööd lastevanematega laste sõnavara arendamisel?
7. Kas teete lastevanematega koostööd laste sõnavara arendamiseks? Põhjendage.

8. Kuidas teete koostööd lastevanematega laste sõnavara arendamiseks?
9. Kellega veel ja miks on oluline teha koostööd laste sõnavara arendamiseks?

Teine uurimisküsimus

Sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks kasutatavad digivahendid

1. Kui oluline on Teie arvates kasutada sõnavara arendamiseks erinevaid digivahendeid ja õppekeskkondi?
2. Kas Teie kasutate laste sõnavara arendamiseks erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi? Põhjendage.
3. Milliseid digivahendeid ning õppekeskkondi kasutate laste sõnavara arendamiseks?
4. Millised eelised on sõnavara arendamiseks kasutada digivahendeid?
5. Millised takistavad tegurid on digivahendite kasutamisel sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks?

Kolmas uurimisküsimus

Erinevad lõimitud õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimise viisid/meetodid kasutades digivahendeid sõimeealiste laste sõnavara arendamiseks

1. Kui oluline on kasutada õppe- ja kasvatustöös tegevuste läbiviimisel digivahendeid ning õppekeskkondi laste sõnavara arendamiseks? Põhjendage.
2. Kuidas Te kasutate erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi õppe- ja kasvatustöös laste sõnavara arendamiseks?
3. Kui oluline on Teie arvates lõimida digivahendite ning õppekeskkondade kasutamine erinevate valdkondadega laste sõnavara arendamiseks? Põhjendage.
4. Kuidas lõimida digivahendite ning õppekeskkondade kasutamine erinevate valdkondadega laste sõnavara arendamiseks?
5. Kui tihti ja kas kasutate lõimitud õppe- ja kasvatustöös erinevaid digivahendeid ning õppekeskkondi laste sõnavara arendamiseks?
6. Kas kasutate laste sõnavara arendamiseks digivahendeid ning õppekeskkondi lõimitud õppe- ja kasvatustegevustes kogu rühmaga korraga või väikestes alagruppides?
7. Milliseid koostöö vorme on võimalik kasutada sõimeealiste lastega sõnavara arendamiseks kasutades digivahendeid ja õppekeskkondi (laps-täiskasvanu, laps-laps)? Põhjendage.